

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
LJUBLJANA, ČOPOVA 1—DELAV-
SKA ZBORNICA — TELEFON ST.:
35—29 — POST. ČEK. RAČUN ST.
17.548 — NAROČNINA: ZA ČLANE
ZZD 2.— DIN MESEČNO — (24.—
DIN LETNO) — ZA DRUGE NA-
ROČNIKE 3.— DIN MESEČNO (36.—
DIN LETNO) — CENE OGLA-
SOM PO DOGOVORU — LIST
IZHAJA VSAKO SOBOTO

LETO II.

LJUBLJANA, SOBOTA, 17. DECEMBRA 1938.

Štev. 50.

NAŠE DELAVSTVO ZA DELO, RED IN MIR

Današnja družba, ki se nahaja brez dvoma v stanju preobrazitve, potrebuje predvsem red, delo in mir. Ti trije činitelji so neobhodno potrebni vsem stanovom, v prvi vrsti pa delavskemu, da ustvarja predpogoje za svoj daljni razvoj in si na njih zgradi boljšo bodočnost.

— IZMI, OVIRE ZDRAVEGA RAZVOJA.

Dokler so med delavstvom imeli besedo razni izmi, ki so dokončno le variante marksizma, ni bilo mogoče misliti na to, da bi delavstvo postavilo temelje boljše bodočnosti, ker so ti propagirali mesto reda nered, mesto dela lenobo in stavkanje tudi tam, kjer to ni potrebno, in razredni boj mesto socialnega miru. K sreči lahko rečemo, večina našega delavstva tem demagogom ni šla na lim, ker je slovenski delavec pač od nekdaj povezan z narodno celoto in je ostal zaradi tega škodljivim teorijam tujih zločinskih možganov nedostopen.

NAŠ DELAVEC ODKLANJA NERED IN LENOBO.

Naš delavec ljubi red in zato odklanja nered, katerega si želijo le narodni izkoreninjenjenci, da bi lahko v kalnem ribarili. Poleg tega je slovenski delavec tudi marljiv in si hoče svoj obstoj in obstoj svoje družine zavarovati s pridnim delom. Če je slovensko delavstvo kdaj poseglo po zadnjem orožju za doseg svojih pravic — stavke, je imelo za to le tehtne razloge in le v zelo majhnem številu primerov se je dalo zapeljati od brezvestnih hujšakčev, ki so zasledovali vse kaj drugega kakor dobrobit delavstva.

Medtem ko opazamo zlasti pri francoskem delavstvu, da ga tudi bridke izkušnje zlepa ne izučijo, je slovenski delavec, če je morda res enkrat nasedel po miselnosti tujim voditeljem, tem

obrnil hrbet in v bodoče bolj kritično motril ljudi, ki so mu prinašali blagovesti o raju na zemlji.

Vse to le dokazuje, da je slovensko delavstvo zdravo kakor je duševno in telesno zdrav slovenski narod, katerega sestavni del je.

MIR NA ZUNAJ IN MIR V DEŽELI.

Samo ob sebi pa se razume, da je za doseg blagostanja vsakemu narodu in s tem tudi njegovim stanovom poleg reda in dela potreben tudi mir. Mir na zunaj in mir v deželi. Starejša generacija našega naroda je na svojem telesu občutila vso težo svetovne vojne in tudi mladina je doraščala v času, ko še vedno niso izginili sledovi svetovnega klanja. Zato si narod želi mir in dobre odnose z vsemi sosedi in isto seveda naš delavec. Razen zunanjega

miru si pa želi naš delavec tudi socialni mir mesto razrednega boja, ker mu njegov razum pove, da ima od njega le škodo.

NE KAKOR V FRANCJI...

Ravnokar smo bili priča polomljene generalne stavke, v katero so nagnali rdeči judovski milijonarji skoraj polovico francoskega delavstva, ki je s to politično stavko kršilo obstoječe kolektivne pogodbe in so delodajalci na te kršitve odgovorili s tem, da je tudi oni ne smatrajo več za obvezne, in so zato več stotisočev delavcev pred zimo vrgli na cesto. Bridka izkušnja je to za francoske delavce, še bridkejša pa za v Franciji zaposlene tujce, ki bodo povrh tega še izgnani in se bodo vračali v svoje domovine z žigom kalilec socialnega miru. Čeprav je francoska

vlada izdala ukrepe tudi proti rdečim voditeljem, je treba vseeno ugotoviti eno: lačni zaradi tega ne bodo, ker so se že preje na račun delavskih žuljev oskrbeli za vsak slučaj. Stradali pa bodo na stotisoče delavcev in njihovih družin.

Naš delavec je sprevidel, da so pri nas doma na oblasti možje, ki mu hočejo z izdajanjem socialnih zakonov in uredb omogočiti in izboljšati stalnost obstoja, skratka, da se delovni pogoji uredijo po zakonito določenih smernicah, katere predvideva predvsem Uredba o določanju minimalnih plač, sklepanju kolektivnih pogodb, poravnavanju in razsodništvu.

DELAVSTVO JE ZVESTO NARODU IN OČETU SLOVENCEV

Na ta način si tudi lahko tolmačimo, zakaj je slovensko delavstvo v pretežni meri oddalo svoj glas pri državno-zborskih volitvah za listo, na čelu katere so stali preizkušeni voditelji, zlasti predsednik vlade dr. Stojadinović in minister dr. Korošec, oče Slovencev in s tem tudi oče slov. delavcev. Kakor mi nismo politična organizacija, tako tudi naši delavci niso politikarji, niti strankarji. Slovensko delavstvo je 11. decembra le povedalo, da hoče ostati zvesto narodu in svojemu voditelju in da je za red, delo in mir in bo v tem znamenju korakalo naprej po začrtani poti in se zbralo pod okriljem svoje strokovne organizacije Zveze združenih delavcev.

S svojim glasom je slovenski delavec odklonil nered, lenobo in razredni boj, neslovenskega voditelja Mačka, njegove rdeče, bele in plave priveske in teroristične tolpe ter s tem tudi nad lažistokovnimi pokreti izrekel svojo obsodbo.

Naš delavski stan je s tem dokazal, da je sposoben in zrel, da si zgradi boljšo bodočnost.

ZMAGOVALCEM NAŠE ČESTITKE

Centrala Zveze združenih delavcev je poslala ob priliki sijajne zmage, katero je pri državnozborskih volitvah dne 11. decembra t. l. izvojevala kandidatna lista vlade dr. Stojadinoviča in dr. Korošca, izvoljenima voditeljema in narodnim predstavnikom sledeče dopise:

Visokospoštovani gospod

Dr. Anton KOROŠEC
minister notranjih zadev

Beograd

Ob priliki sijajne zmage, katero ste izvojevali kot voditelj slovenskega naroda na vsedrjavni kandidatni listi g. predsednika vlade dr. Milana Stojadinoviča, si Vam dovoljujemo v imenu slovenskega delavstva organiziranega v Zvezi združenih delavcev, najiskrenejše čestitati.

Prepričani smo, da boste tudi v bodoče ostali naklonjeni pokretu slovenskega katoliškega delavstva ter se kot član kralj. vlade zavzemali za upravičene težnje delavskega stanu.

Prosimo Boga, da nam Vas, očeta Slovencev, ohrani še dolga leta!

Bog živi!

Za Zvezo združenih delavcev

France Preželj s. r. Grebenšek V. s. r.
predsednik. tajnik.

Velecenjeni gospod!

Pavle Mašič — dr. Jure Koce — Ivan Štrcin — Alojzij Rigler — Janez Brodar — dr. Miha Krek — dr. Jože Lavrič — Franc Gabrovšek — Stare Miloš — dr. Franc Kulovec — dr. Albin Šmajd — Ivan Dolenc — Josip Tratnik — Alojzij Mihelčič — Steblovnik Martin — dr. Franc Klar — dr. Sevshek Maksim — Bitenc Mirko — Snaj Franc — Koban Franc — Franjo Žebot — Špindler Josip — Bajlec Franc — Karl Gajšek — Kranjc Marko — Teuerschuh Ivan — dr. Ogrizek Anton — Smersu Rudolf.

Slovensko ljudstvo Vas je na listi gosp. min. predsednika dr. Stojadinoviča in našega narodnega voditelja dr.

Korošca z ogromno večino izvolilo za narodnega poslanca.

Kot slovenski narodni skupnosti pripadajoča delavska strokovna organizacija Vam ob tej priliki najiskrenejše čestitamo in Vas vljudno prosimo, da v svojstvu zastopnika naroda vedno podpirate tudi upravičene težnje slovenskega delavskega stanu.

Bog živi!

France Preželj s. r. Grebenšek V. s. r.
predsednik. tajnik.

Velepoštovani gospod

Dr. Milan Stojadinović
predsednik vlade

Beograd

Kot narodna strokovna organizacija slovenskega delavstva, ki stoji čvrsto za državo in Vašo kralj. vlado, Vam pošiljamo ob priliki slavne zmage Vaše vsedrjavne kandidatne liste, za katero so tudi slovenski delavci doprinesli svoj časten delež, naše najiskrenejše čestitke.

Istočasno Vas, velecenjeni gospod predsednik, prosimo, da blagovolite za

upravičene težnje našega delavskega stanu tudi v bodoče ohraniti Vašo cenj. naklonjenost

in beležimo z velespoštovanjem
za Zvezo združenih delavcev

France Preželj s. r. Grebenšek V. s. r.

Velepoštovani gospod

Dragiša Cvetković
minister za socialno politiko
Beograd.

Ob priliki častne zmage, katero ste dosegli na državnozborskih volitvah kot kandidat na vsedrjavni kandidatni listi g. predsednika vlade dr. Milana Stojadinoviča, si dovoljujemo Vašemu blagorodju poslati naše najiskrenejše čestitke, ker smo prepričani, da je z Vašo zmago zavarovana lepša bodočnost našega delavstva.

Z odličnim spoštovanjem
beležimo
za Zvezo združenih delavcev

France Preželj s. r. Grebenšek V. s. r.
predsednik. tajnik.

Ježov gori, Ježov doli, — Rozman gori, Rozman doli!

»Delavska pravica« je zapisala o bivšem tajniku JSZ Rozmanu sledeči članek:

PETER ROZMAN IN JSZ

K izjavi Petra Rozmana, ki jo je objavil »Slovenec« dne 4. decembra 1938 o razlogih za izstop iz JSZ-e, moramo resnici na ljubo ugotoviti sledeče:

Peter Rozman, po poklicu viničar, je stopil v službo JSZ-e kot strokovni tajnik v Mariboru dne 1. marca 1935 in bil torej samo od tega časa strokovni tajnik JSZ-e. Pred tem je bil Peter Rozman honoriran tajnik viničarjev v Ljutomeru.

Zakaj je Peter Rozman zapustil viničarje, ve sam najbolje, kakor tudi gotovo ve, da pri viničarjih ni bil več zaželen. JSZ je šele pozneje ugotovila, da med Petrom Rozmanom in viničarsko zvezo ni bilo nekaj v redu.

Kot strokovni tajnik se Peter Rozman ni mogel uveljaviti in usposobiti, ker je pač ostal viničar in poleg tega kmečki posestnik, ki je glavno skrb posvetil svoji kmetiji v Slivnici. Rozman Peter je bil od načelstva JSZ-e in tudi od članstva v svojem področju večkrat grajan, da ne dela tako, kakor zahtevajo koristi organizacije in članstva. Peter Rozman bo moral priznati, da niti najvažnejših določb obstoječe socialne zakonodaje ne pozna tako, kakor jo mora poznati vsak strokovni tajnik. Rozman Peter je zaradi vsega tega lahko spoznal, da JSZ z njim kot strokovnim tajnikom ni bila zadovoljna in da bi prej ali slej nastopilo vprašanje njegove odpuštnice v Mariboru.

Morda Peter Rozman tudi ve, da njegova službena odpoved pri JSZ-i ni bila v skladu z zakonom, pa jo je načelstvo JSZ-e kljub temu rado vzelo na znanje. Vse ostalo, kar bi mogli k temu, za JSZ-o nič važnemu dogodku še ugotoviti, še glede na dejstvo, da je Peter Rozman že nekaj dni po odpovedi službe pri JSZ-i nastopil drugo službo lahko odpade.

S Petrom Rozmanom JSZ ni prav nič izgubila na svojem vplivu in moči in je Peter Rozman zadnji, ki bi mogel kaj škodovati. Škoda le, da Peter Rozman ni že prej spoznal, da v JSZ-i ni mesto za njega.

Prebereš članek in v dno duše se ti zagabi kultura, ki veje iz njega. Ne, to ni krščanska, to je zares boljševiška kultura. Isto kopito — samo druge mere so vzete. Tam kriče: Jagoda gori! — Jagoda doli — Ježov gori, Ježov doli — Beri gori, Beri doli, kdo gori, kdo!? Tu kadijo kar morejo: Rozman gori, Rozman gori, Rozman gori! Nenadoma je za Jagodo, Ježovom in Berijem Rozman ničvrednej, nezaželen buržuj s svojim posestvom, nesposoben viničar, neumen, brezpomemben, škodljiv, zadnji v vrsti vrednih ljudi... Rozman je kot propalica obsojen od JSZ. Manjka še eksekutiva GPU, pa mu odsekajo njegovo uporniško glavo. Gospodje od JSZ, isti duh ustvarja sorodne metode. Zmerom bolj se razgaljate: — »Kulturni« boljševiki ste!

Podlo ste izvršili sodbo nad poštenim Rozmanom. Vedite pa, ko nekateri od tam iz vrhov šilite k nam, isto bodo nad vsakim ponovili, kadar boste Vi ponavljati želeli, kar je Rozman storil.

Koliko pa je pomenil tov. Rozman Peter v JSZ, tik do njegove odpovedi to je do dne 15. nov. t. l., priča vsebina pisma, katerega mu je dne 14. nov. t. l. pisal tudi buržuj posestnik, čeprav ne viničar, prvak krščanskih socialistov. Ocena njegovega ugleda, dela in kvalifikacije med delavstvom na Štajerskem, tako tudi v JSZ, je tu čisto druga, kakor ga opisuje v svoji obsodbi »Delavska pravica«. Pismo se glasi:

Ljubljana, 14. nov. 1938.

Dragi prijatelj!

Ko smo bili nedavno v Mariboru, Te namenoma nismo nič vpletli v naše politične razgovore. Ti si strokovni tajnik in smo za to že vnaprej skušali preprečiti vsak napad z nasprotne strani, češ, da strokovni tajniki vršijo politično delo. Mi bi vsi najraje videli, da bi Ti nastopil kot kandidat SLS posebej še krščanskih socialistov, vendar iz gorenjih razlogov nismo te želje napram Tebi izrazili, ker tudi nikjer drugod ni noben strokovni tajnik politično angažiran. Danes so pač taki časi, da je treba dati čimmanj priložnosti za spodtiko tistim, ki take priložnosti na vseh koncih in krajih iščejo.

Seveda smo pa trdno računali s tem, da boš vseeno ob vsaki priliki s svojim velikim vplivom pomagal skupni dobri stvari. Prav posebno smo to pričakovali za Ljutomerski okraj, kjer imaš Ti zaradi svojega dela največji ugled in zaupanje. Vsi bi najraje videli, da bi tam Ti nastopil, pa baš zaradi Tvoje

strokovne funkcije danes to še ni mogoče.

Prosimo Te zato, da uvidiš položaj kakršen je, in da ne smatraš da bi se na Te obrnili, zato, ker bi Te dovolj ne vpošteli, temveč le zato, ker Te hočemo brezpogojno čuvati in ker hočemo varovati tudi organizacijo. Gotovo pa je prepričanje nas vseh, da pride v najkrajšem času trenutek, ko boš nastopil vidno in z uspehom, kakor ga zaradi svojega dela in ugleda zaslužiš.

Prosimo Te, da bi tovariša Koresa podprl s svojim vplivom, s svojo besedo in s svojim delom. Če boš to storil, boš storil skupnosti in sebi dobro. Prav posebno to velja za Ljutomerski okraj.

Prepričani smo, da razumeš položaj. Danes so na vseh koncih in krajih ljudje, ki hočejo vsako stvar nam v škodo preobrniti. Ti pa veš, da vsi na Te veliko dajo in da je zato bila potrebna še posebej previdnost, ko smo bili zadnjič v Mariboru.

Prosim Te, da bi odgovoril, če lahko na Tvojo pomoč računamo, o čemer nič ne dvomim, ker Te poznam kot prvega pokretača in pravega borca, preizkušene zlasti med viničarji.

Vsi Te pozdravljamo!

Dr. A. S.

(podčrtalo uredništvo)

Gospod

Rozman Peter, strok. tajnik JSZ

Maribor, Sodna ulica 9.

Radi lojalnosti podpisnika tega pisma zaenkrat ne imenujemo s polnim imenom.

Če bo pa glasilo JSZ svojega bivšega strok. tajnika še naprej tako nekulturno blatila, bomo to nadoknadili.

ZZD priborila delavcem 100.000 dinarjev

Poročali smo že, da so delavci v tovarni lepenke g. dr. Pergerja v Mislinjah stooštoto organizirani v Zvezi združenih delavcev, kateri se imajo zahvaliti, da so njihovi delovni pogoji urejeni s kolektivno pogodbo. Ta kolektivna pogodba je po zaslugi ZZD za delavstvo ugodna, vendar so bile v njej določene delavske plače, ker so se med tem cene znatno dvignile, za sedanje razmere prenizke.

ZZD je zaradi tega že dalje časa vodila akcijo za zvišanje plač in ni popustila, čeprav ni mogla in ni smela iskati pomoči pri Delavski zbornici. Kljub prvotnemu odporu podjetja ZZD ni popustila, temveč zahtevala, da se skliče za torek, dne 13. t. m. ponovna poravnalna razprava.

Razpravo, ki se je vršila na okrajnem načelstvu v Slovenjgradu, je vodil g. pol. upravni pristav Stadler Jan. Podjetje je zastopal tovarnar g. dr. Perger, g. ravnatelj Westnik in uradnik podjetja g. Jaš, delavstvo pa je zastopal za centralo ZZD strokovni tajnik tov. Luzar, za podružnico njen predsednik ter vseh 6 obratnih zaup-

nikov. Razprave se je udeležil tudi novoizvoljeni narodni poslanec za okraj Slovenjgradec g. Theurschuh.

ZZD je s svojo doslednostjo in vztrajnostjo dosegla popoln uspeh in je prišlo na razpravi do sporazuma, po katerem so se delavske plače na novo določile in se je končno tudi g. tovarnar dr. Perger izkazal kot socialno čuteč človek. Sporazum tvori dodatek h kolektivni pogodbi in pomeni za delavstvo zopetno zvišanje plač za 10%, kar znaša za prizadeto delavstvo čez 100.000 dinarjev letno.

Delavstvo je s tem uspehom zelo zadovoljno in se je zahvalilo g. podjetniku za njegovo uvidenost, posebno zadovoljstvo pa je izrazilo novo izvoljenemu poslancu g. Theurschuhu, ki je s svojim prizadevanjem takoj po izvolitvi dokazal, da ga je treba res smatrati za zastopnika delavskega stanu našega naroda in, da hoče ščititi interese delavstva, ki ga je izvolilo. ZZD je lahko ponosna na svoj uspeh in je s svojo doslednostjo dokazala, da je prava zaščitnica interesov slovenskega delavstva.

Denarne kazni v industriji

V »Službenem listu« Dravske banovine z dne 5. oktobra je objavljena odločba ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje z dne 9. avgusta 1938, ki vsebuje določila glede denarnih kazni po Poslovnem redu za industrijska podjetja.

Po tej odločbi morajo vsa industrijska podjetja sestaviti sezname denarnih kazni in jih dostaviti po okrajnih načelstvih kr. banski upravi. Seznami morajo obsegati:

1. Naziv podjetja in kraj.

2. Ime in priimek kaznovanih delavcev z navedbo višine kazni za vsakega delavca ali delavko.

3. Koliko je denarja, zbranega od kazni, porabljenega in v kakšne namene, če denar še ni porabljen, naj se navede v kakšne namene se bo uporabil že zbrani denar in denar, ki se bo v bodoče nabral.

Glede uporabe denarja od kazni predpisuje čl. 340 Obrtnega zakona, da se morajo denarne kazni uporabiti samo za zboljšanje razmer delavcev tistega podjetja. Zato mora podjetje samo ob lastni odgovornosti porabiti denar od kazni na pr. za otroške vrtnice ali okrevališča, za delavske otroke, za posebno prehrano slabotnih otrok delavcev, za nabavo zimске obleke otrokom siromašnih delavskih družin ali za vzdrževanje čitalnice za delavce in podobno.

Dajanje nabranega denarja delavskim zaupnikom in delavskim organizacijam ali podpornemu skladu, s katerim razpolagajo delavski zaupniki, ne velja kot uporaba za zboljšanje razmer delavstva v podjetju.

S tem je končno uveljavljeno določilo čl. 340. Obrtnega zakona o izvajanju kazni v industrijskih podjetjih, ki jih omenja tudi čl. 15. Poslovnega reda za industrijska podjetja uredbe ministrstva socialne politike z dne 15. maja 1936.

Podjetja torej ne smejo poljubno nalagati kazni, ker ta ne sme biti višja od tretine dnevnega zaslužka; le v slučaju hudih prekrškov se delavci lahko kaznujejo s celim povprečnim dnevnim zaslužkom.

Zoper vsako kazen pa se sme kaznovanec pritožiti na okrajno načelstvo, kjer se lahko zaupniki ali delavske organizacije tudi informirajo, če je podjetje predložilo vsake tri mesece predpisane sezneme, spisek denarnih kazni s podatki, zakaj so se kazni uporabile.

Priporočamo vsem našim krajevnim organizacijam in obratnim zaupnikom, da se tozadevno pobrigajo za denarne kazni, katere nalagajo podjetja delavcem, če so v skladu s predpisi odločbe in če podjetja s temi sredstvi pravilno postopajo.

OPOZORILO

Naročajte ves potrebni volilni material za izvedbo zaupniških volitev naravnost pri Delavski zbornici v Ljubljani, Poštni predal št. 160, ali pa pri centrali Zveze združenih delavcev v Ljubljani, Čopova ul. 1.

SOVJETSKA RUSIJA

ZGODOVINA REVOLUCIJE

(53) Od 1917—1922

(Nadaljevanje.)

To nasilno dejanje zasluži naslov nezasiženega zločina nad domovino. Naša obramba proti sovražniku je zadobila hud udarec, ki bo splošno zaželeni mir le še zavlekel. Po boljševikih započeta meščanska vojna je pognala deželo v nepopisno anarhijo in onemogočila delo narodne skupščine, katera je hotela utrditi meščanski red in ljudem za vedno zagotoviti zemljo. Mi hočemo provizorno vlado nanovo vzpostaviti opirajoč se na silo demokracije. Ne priznajte oblasti nasilnikov! Ne pokoravajte se njihovim odredbam!

Po večini se je uradništvo pridružilo temu komiteju pripravljenemu, da s prenehanjem vsakega dela ustavi državni stroj.

V prvi vrsti je seveda duhovništvo odklonilo vsako priznanje boljševiške vlade. Da onemogoči vsak vpliv Cerkve, je Lenin izdal sledeči dekret: »Cerkve in država sta ločeni. Noben zakon ne sme ovirati svobode vesti. Izvajanje verskih obredov je dovoljeno v toliko, kolikor ne moti javnega reda. Verska zaprisega je

odpravljena. Šola in Cerkev ne spadata skupaj. Verski pouk se ne sme vršiti v nobeni javni, ne zasebni šoli, marveč samo privatno. Cerkve ne sme podpirati ne država, ne občina. Nobena verska ali cerkvena skupnost nima pravice do posesti. Imovina vseh cerkva zapleni država. Poslopja in predmete, ki so potrebni za službo božjo premejejo posamezne cerkvene občine v brezplačno uporabo na podlagi posebnih določil, ki jih objavi krajevna ali osrednja državna oblast.«

Da pope še bolj ustrahujejo, so jih mnogo zaprli, nekatere pa javno ustrelili. Preganjanje kristjanov, ki je nato sledilo, zasenči celo Nerona.

Učitelstvo vseh šol je zahtevalo odklonitev pokorščine boljševikom in nikjer ni bilo pouka. Vse višje in nižje šole so bile v novembru 1917. zaprte. Poštni uslužbenci vseh bančnih zavodov, katerih je bilo nad 6000 in brez števila železniških uslužbencev je ustavilo delo. Celokupen promet je zastal. Stavkujoči so se zgrnili v društvo, ki je sredi novembra izdalo sledeči manifest:

»Zveza vseh nameščenjskih društev smatra za svojo dolžnost narod obvestiti, da v vseh državnih obratih delo ustavi. Boljševiki, kateri se opirajo le na surovo

silo bajoneta, so si prilastili vrhovno oblast, katere pa mi ne priznavamo. Celokupnemu uradništvu prepovedujemo vsakršno skupno delo z boljševiki!«

Zveza železničarjev je zahtevala takojšnjo sestavo koalicijske vlade.

Boljševiki so se nahajali v kočljivem položaju. Brez pošte, železnice, brez bank, uradništva se ne morejo držati na oblasti. Lenin pa je postal po že znanem principu. S silo, s terorjem je krotil ljudstvo. Nekaj jih je dal obglaviti, druge zapreti, mnogi so pobegnili, velika masa pa je ostala in klonila v strahu za življenje.

Najprej so sledile mučne hišne preiskave, odvzem živiliških kart, nato zaplenba celokupne imovine, izgon iz mestnega območja, potem pa temne ječe, iz katerih se premnogi niso nikdar več vrnili.

Meščanskemu tisku so natakili nagobčnik. Ponoči so boljševiki vdrli v tiskarne, razbili stroje in urednike vlačili iz njih stanovanj. Kam so jih odgnali? Nekomunistični listi niso dobili nobenih državnih oglasov v objavo. Cenzura je postala strožja, kot pod carjem v vojnem času. Sami to se je lahko priobčilo, kar je Lenin hotel videti. Boljševik Volodarski je imel pooblastilo, da sme po svoji lastni presoji vsak list, vsako knjigo, celo vsak letak zapleniti. Stroge in naj-

strožje kazni so seveda učinkovale. Večji meščanski list je moral radi nekega članka, ki naj bi bil boljševike žalil, plačati 100.000 rubljev kazni, za neko karikaturu 15.000 rubljev in 10.000 rubljev, ker je nek urednik prišel pred cenzurno oblast s petminutno zamudo. Takšno je bilo nasilje nad tiskom. Od jeseni 1917 je bilo dovoljeno sploh samo še boljševiško časopisje. Ječe so bile kmalu prenapolnjene, na ulicah noč in dan divje streljanje. Stavkujočim uradništvom se je postopalo kot z divjačino. Krogla in bajonet rdečih gardistov sta onemogočila sleherno kritiko. V Petrogradu je izgledalo kot na pokopališču. Grobna tišina.

S takimi radikalnimi sredstvi je bilo uradništvo seveda kmalu ukročeno.

Tisoče državljanov je bilo razmesarjenih, desetisoči so zdihovali po ječah, stotisoči so gladujoči tavali po deželi, milijone najboljših pa je pobegnilo v inozemstvo.

Lenin se je smejal, Trocki se je smejal. Sama sta priznala, da dnevno uživata dragoceni kavijar. Boljševik Lomonosov je hladnokrvno pripovedoval, da je s svojimi tovariši praznil šampanjske steklenice na zdravje revolucije.

To je boljševiška svoboda, enakost in bratstvo!

Z delavskih bojišč

Murska Sobota

Državnoborske volitve v našem mestu, kakor tudi v celem okraju so za nami. Kljub mnogi agitaciji opozicije, v kateri so imeli glavno besedo naši rdečkarji in velikemu upanju, da bodo Soboški okraj popolnoma preplavili s svojimi izmišljotinami in lažmi ter na podlagi njih zmagali, se jim je njihov grad podrli ter je večina naših občin glasovana za Stojadinovič-Koroščevo vlado.

Delavstvo, kakor ono, ki je organizirano v ZZD tako tudi ono, ki še ni organizirano in odobrava delo naše strokovne organizacije, je volilo vlado, ki je v svojih treh letih storila največ na polju delavskih vprašanj, delavstvo zaščitila, izdala več uredb, s katerimi je določila delavske plače in določila razmerje med delodajalcem in delojemalcem. Naši, s komunizmom prepojeni delavski minimum je mislil, da se mu bo posrečilo preslepiti ostale, ki še niso v naših vrstah ter »kupiti« njihove glasove. Toda zaman je bilo.

Naše delavke zaposlene v tovarni Siftar so na svoje domače — moža, očeta in brate vplivale, da so se odločili za sedanjo vlado, ki daje vsakemu poštenemu državljanu, pa naj bo to katoličan, evangeličan itd., popolno svobodo. Svoj namen so dosegle. Dobro bi bilo, če bi tudi sedaj uslužbenka g. Cvetiča nagovorila delavke v tovarni s: »drage sestre« ter jim povedala, še kaj več in kaj bolj potrebnega, kakor jim je pa v prejšnjem »govoru«. Samo da menda temu gospodu, kakor tudi njegovim »bližnjim« ne gre ravno preveč po glavi skrb, kakor tem bolj natančno izpolniti zakonite uredbe o delavskih plačah in njihovi zaščiti, katere je izdala sedanja vlada, ampak oni bolj mislijo na svoj last-

ni dobiček in delavcu dajo le to, kar zahteva zakon v minimumu. Iz dneva v dan pa vidimo bolj in bolj, kako delavke v tej tovarni uvidevajo svoj položaj ter, še za enkrat bolj na skrivem, prinašajo vesti o »redu in disciplini« v tovarni, kakor tudi o nedavnem »povišanju« plač, kateri po- višici je zapela šefova uslužbenka tako glorio. Ne bo dolgo, ko ne bo potrebno več skritega dela, ko ne bo več strahu pred delodajalcem, ampak bo zavladala ona samoodločujoča svoboda, kot jo ima vsak državljan v naši domovini, katero mu dovoljuje sedanja vlada. Zato pa g. Cvetič: »Malo, ne malo, dosti več svobode in demokracije in takrat se bo izkazalo, če zares niste proti organizaciji in organiziranju svojih delavk.«

Naše poljedelsko delavstvo prihaja v velikih transportih v svoje domove. Nekateri se vračajo s precej dobrim zaslužkom iz Nemčije; nekateri se pa pritožujejo, da ni bilo tako, kakor so pričakovali in mislili. Dosti je odvisno — delavci od vas samih ter tudi od vaših voditeljev. Vse člane prosi Zveza poljedelskih delavcev v Murski Soboti, da se priglasiijo v organizacijski pisarni v Delavskem domu ter tam odkrito izpovejo svoje pritožbe in izjavijo svoje želje. Organizacija vas bo povsod branila ter poskušala na vse načine, da vašim opravičenim pritožbam zadosti ter ustreže vašim željam.

Opozarjamo vse članstvo, da bomo v kratkem začeli z zborovanji ZPD po vseh večjih krajih v obeh okrajih Prekmurja.

Vsak član je dolžan, da se zborovanja, ki se bo vršilo v njegovem najbližnjem kraju, udeleži.

Ajdovec

Pri nas je položaj sedaj precej slab, ker smo sami sezonski delavci, ki smo za zimo skoraj vsi brez dela in brez jela. Upamo, da se bo oblast zavzela za nas, ker stojijo načelu iste poštene moške.

Soteska

Pri nas imamo še vedno težave z našo žago in je še vedno prerivanje zaradi tega. Delavska organizacija ima načrt zboljšati kolektivno pogodbo, da ni stalnega prepiranja, osnutek imamo že predložen, a sedaj moramo čakati, da se to uredi.

Obračamo se na oblast, da to vprašanje za naše delavstvo končnoveljavno reši, enkrat za vselej tako, da bo za vse prav in da ne bomo delavci vedno na škodi in da tudi pridemo do svojih pravic.

Grobje - Jarše

Ker je v nedeljo plenarna seja centrale ZZD, naš sestanek odpade. Prihodnji sestanek bo 2. nedeljo v januarju, t. j. 8. januarja 1939. ob 10.10. dopoldne v Društvenem domu v Grobljah. Dnevni red je važen, zato prosimo točno in vsi! Prišlo bo tudi precej novih članov.

Duplica pri Kamniku

Ustanovni članski sestanek ZZD na Duplici se vrši v nedeljo dne 18. decembra ob 3. uri popoldne v gostilni Herle na Duplici. Vsi poštene slovenski delavci vljudno vabljeni!

Sestanki in zborovanja.

V NEDELJO DNE 18. DECEMBRA: SLOV. KONJICE: članski sestanek ob 9 dopoldne v Društvenem domu.

ZREČE: ustanovni občni zbor ob 13 popoldne v prostorih gostilne »Tujski promet«.

LJUBLJANA, CENTRALA ZZD: plenarna seja ob pol 10 dopoldne v mali dvorani Delavske zbornice, Miklošičeva 22.

DELAVSKA ZBORNICA V LJUBLJANI

Po čl. 69 a zakona o zaščiti delavcev oproščeno plačanja takse.

Štev. 2.450/38

Predmet: Volitev delavskih in nameščenskih zaupnikov za leto 1939.

RAZGLAS

V smislu §-a 11. zakona o zaščiti delavcev in v zvezi s čl. 2 »Navodil ministrstva socialne politike za volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov« (ZR. Br. 11.979-IV. z dne 23. XII. 1927, objavljenih v 296. številki »Službenih Novin« od 29. XII. 1927)

se imajo vsako leto v mesecu januarju vršiti volitve delavskih in meščanskih nameščenskih zaupnikov. Na podlagi tega imajo delavci in nameščenci, zaposleni v obrtnih, industrijskih, trgovskih, prometnih, rudarskih in njim podobnih podjetjih (obratih) voliti za leto 1939 svoje zaupnike.

Zaradi tega se objavlja, da odreja Zakon o zaščiti delavcev, Navodila za volitve in Poslovnik o delovanju delavskih in nameščenskih zaupnikov glede nalog delavskih in nameščenskih zaupnikov in njihovih volitev sledeče:

Zaupniki imajo to-le naloge:

- delujejo za zaščito gospodarskih, socialnih in kulturnih koristi delavcev, zaposlenih v podjetjih, ki so navedena v §-u 1. Zakona o zaščiti delavcev;
- vplivajo na vzdrževanje dobrih odnosov med delavci in njih delodajalci;
- sodelujejo pri pripravljanju in izdelovanju kolektivnih pogodb med delavci in delodajalci;
- skrb, da se delodajalci in delavci strogo drže teh kolektivnih in individualnih delovnih pogodb;
- posredujejo med delavci in delodajalci v sporih, ki izvirajo iz delovnega razmerja, zlasti pa onih, ki se tičejo dnevnih mezd (plač), da se poravnajo taki spori izlepa; kjer se jim to ne bi posrečilo in kjer bi zaradi tega pretila stavka, morajo zahtevati zaupniki posredovanje državnih oblasti;
- posredujejo pri določanju akordnih tarif, povprečnih in minimalnih zaslužkov, kolikor niso regulirani s kolektivnimi pogodbami ob sodelovanju delavskih profesionalnih organizacij in delodajalcev, istotako posredujejo pri deljenju akordnega dela;
- stremijo za tem, da se strogo uporabljajo vse odredbe, ki jih predpisujejo zakonodajna in administrativna oblastva za zaščito delavcev glede delovnega časa, zdravja, življenja in socialnega zavarovanja ter obveščajo in podpirajo pristojna nadzorstvena oblastva v vseh vprašanjih, ki se nanašajo na uporabljanje veljavnega zakonodajstva o zaščiti delavcev;
- stremijo za tem, da se vzdržuje v podjetjih red in disciplina;
- podpirajo delavce in delodajalce z nasveti ob izstopu iz dela ali odpustu delavcev iz obrata in stremijo za tem, da se izvestni spori, ki so v zvezi s tem, poravnajo izlepa;
- sodelujejo po možnosti pri upravi raznih delavskih humanitarnih naprav (zadrug raznih vrst, raznih društev za medsebojno podpiranje itd.), in sicer po navodilih ministrstva za socialno politiko;
- vročajo delodajalcem vloge za zboljšavo organizacije dela v podjetjih.

Delavski in nameščenski zaupniki, kakor tudi njih namestniki se volijo redno v mesecu januarju vsakega leta.

Volitve se imajo vršiti z neposrednim tajnim glasovanjem po kandidatih listah (proporcionalni volilni sistem).

Število delavskih zaupnikov se ravna po

številu delavcev, ki so zaposleni v dotičnem podjetju, in sicer tako-le:

V podjetju, v katerem je zaposlenih:

- do 20 delavcev, volijo vsi enega zaupnika;
- od 21 do 50 delavcev, volijo ti največ tri zaupnike;
- od 51 do 100 delavcev, volijo ti največ štiri zaupnike;
- od 101 do 150 delavcev, volijo ti največ pet zaupnikov;
- od 151 do 450 delavcev, volijo ti največ šest zaupnikov;
- če je več nego 451 delavcev, voli vsakih nadaljnjih 50 delavcev po enega zaupnika, toda skupaj ne smejo nikoli voliti več nego 16 zaupnikov.

V podjetjih, v katerih je poleg delavcev zaposlenih več nego 10 nameščencev, smejo tako delavci, kakor tudi nameščenci voliti svoje posebne zaupnike.

V podjetjih, ki volijo skupno tri ali več zaupnikov, morajo izvoliti enega zaupnika nameščenci.

Če je podjetje sestavljeno iz več samostojnih oddelkov, sme izvoliti vsak oddelek posebne zaupnike; vendar pa ne sme biti skupno število teh zaupnikov večje, nego število zaupnikov in njih namestnikov, ki je določeno za isto podjetje.

Aktivno volilno pravico imajo vsi delavci obojega spola, ki so ob času volitve zaposleni v podjetju in so dovršili 18. leto starosti.

Pasivno volilno pravico imajo ob pogoju, da uživajo državljanske pravice, vsi polnoletni in pismeni volilci obojega spola, zaposleni v podjetju.

Mandat izvoljenih delavskih in nameščenskih zaupnikov, kakor tudi njih namestnikov traja eno koledarsko leto.

Volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov, kakor tudi njih namestnikov izvajajo volilni odbori.

V onih podjetjih, kjer so delavci tudi prej volili svoje zaupnike, sestavljajo ti zaupniki volilni odbor ter izvedejo nove volitve po teh navodilih.

V onih podjetjih, kjer delavci doslej niso volili svojih zaupnikov ali kjer so vsi zaupniki izgubili mandat, izvede volitev poseben volilni odbor. Ta volilni odbor sestavljajo najstarejši delavci dotičnega podjetja, ki jih mora biti toliko, kolikor je zaupnikov, ki se volijo v dotičnem podjetju. Poznejše volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov izva-

jajo delavski in nameščenski zaupniki sami, ki jim je mandat potekel.

Volilni odbor ne sme imeti manj nego tri člane. Potemtakem se mora volilni odbor v podjetjih, v katerih se ne voli več zaupnikov nego dva, izpolniti izmed delavcev, ki so najdalje zaposleni v dotičnem podjetju.

Volitve se lahko izvrše po skrajšanem volilnem postopku, če se zedinijo na tak postopek zainteresirane strokovne organizacije delavstva in podjetnik in če pristanejo na ta sporazum tri petine delavcev dotičnega podjetja, ali po rednem postopku, predpisanem v »Navodilih za volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov«. Natančna navodila o postopku v obeh slučajih bodo dobili interesi na zahtevo pri Delavski zbornici v Ljubljani.

Potom volilnih odborov se imajo vršiti volitve zaupnikov v obrtnih, industrijskih, trgovskih, prometnih, rudarskih in njim podobnih podjetjih (obratih), ki zaposlujejo najmanj 10 delavcev — nameščencev, brez ozira na to, komu pripadajo, ali privatnim osebam ali javnim telesom ali se opravljajo stalno ali začasno ali obstoje v obliki glavnih ali postranskih podjetij, kakor tudi ali funkcionirajo v obliki popolnih samostalnih podjetij ali pa kot sestavni del poljedelskih in šumskih gospodarstev.

V podjetjih z manj kakor 10 zaposlenimi delavci se določijo zaupniki brez formalnega postopka tako, da sporoče zaupnika delavci poslodavcu in Delavski zbornici.

Zoper nepravilnosti med volitvijo se sme prizadeti pritožiti v smislu »Navodil« na kr. bansko upravo (Inspekcija dela) in ministrstvo socialne politike.

Stroške, ki izvirajo iz volitev delavskih in nameščenskih zaupnikov in njih namestnikov, nosi podpisana Delavska zbornica.

Zastopniki Delavske zbornice in Inspekcije dela smejo v smislu »Navodil« prisostvovati glavnemu volilnemu postopku.

Prestopki članov volilnega odbora, delodajalca in drugih oseb proti »Navodilom« ali zakonu so kaznivi.

Denarne kazni se predvidevajo od 500 do 5000 din. V slučaju ponovnega prestopka, poleg denarne kazni z zaporom do dveh mesecev. Kazen izreka kr. banska uprava (Inspekcija dela).

Denarne kazni se izrekajo v korist fonda za zaščito delavskih ali nameščenskih zaupnikov pri Delavski zbornici.

Delovanje zaupnikov je z zakonom zaščiteno, pod nadzorstvom pristojne Inspekcije

DROBNE DOMAČE

Zadnje dni pred volitvami so se začele opozicijske tolpe posluževati najbolj zločinskih sredstev, kakršnih politična zgodovina pri nas ne pozna, razen orjunske umorov v Trbovljah in Konjicah. Začeli so napadati slovenske ljudi iz zasede. Tako so v Moravčah kramarjevci in pa pristaši dr. Stanovnika polivali zavedne Slovence z žvepleno kislino. Pri Čatežu na Dolenjskem so streljali iz zasede na ljudi, ki so se vozili v Sv. križ pri Litiji. Pri Trebnjem so orjunci v družbi komunistov razbili šipe avtomobilu, ki je vozil fante iz Novega mesta ter jih skušal polivati z žvepleno kislino. S puškami so grozili ljudem tudi pri Brežicah.

Dne 9. decembra je bil ob 18 shod pri Sv. Križu pri Kostanjevici. Na shodu je govoril minister dr. Miha Krek. Ko se je skupina zborovalcev vračala proti Cerkljam, jo je pri Šutni napadla skupina treh Mačkovcev, ki so začeli metati kamenje nanje. Eden izmed te skupine pa je vrgel kamen naravnost v glavo Antonu Hribarju iz Bušče vasi ter mu prebil lobanjo. Prepeljali so ga takoj v bolnišnico v Brežice, kjer pa je podlegel poškodbam.

Oblasti so zaradi tega dogodka takoj uvedle točno preiskavo in so orožniki že prijeli dva člana zločinske tolpe, Baniča in Novakoviča. Na sledu so tudi tretjemu in pa organizatorjem te zasede, ki se je končala s prelivanjem slovenske krvi in s smrtjo zavednega slovenskega kmečkega fanta.

Gg. minister dr. Korošec in dr. Miha Krek sta poslala vdovi Antona Hribarja sožalno brzojavko.

Ubil se je, ko ga je »nosila« luna. Anton Jančič iz Rogoznice pri Ptujju je trpel že več mesecev na znani bolezn, da ni mogel nikoli zaspati, mnogokrat pa je v snu hodil po sobi, ne da bi se tega zavedel. Zadnje dni pa je hodil spat v senih, da ne bi motil svojih domačih, pa je zopet začel med spanjem tavati po seniku, dokler ni nesrečno stopil v odprtino, skozi katero mečejo seno in strmoglavil na tla, ki so bila betonirana. Ostal je na mestu mrtve.

Del mednarodne avtomobilске ceste od Subotice do Horgoša na madžarski meji so odprli brez večjih proslav in ceremonij. Kakor znano, bo tekla mednarodna avtomobilska cesta po ozemlju naše države od madžarske meje skozi Subotico, Novi Sad, Beograd, Niš do bolgarske meje. Odsek od Beograda do Novega Sada je bil izgotovljen že pred nekaj meseci. Sedaj je bil izročen prometu del ceste ob meji. Stroški za gradnjo se krijejo iz milijardnih kreditov, ki so namenjeni za velika javna dela. S to novo cesto bo naša država povezana z ostalimi evropskimi državami, obenem pa pomeni tudi velik napredek pri izboljšanju naše cestne mreže.

Tvrdba Bata izdeluje pri nas tedensko 150.000 parov čevljev.

Mesto Zagreb je šelo pred 80 leti 16.000 prebivalcev, a sedaj jih ima 250.000.

dela in predpisano s »Poslovnikom o delovanju delavskih in nameščenskih zaupnikov«, katerega je ministrstvo socialne politike predpisalo na podlagi §-a 116. Zakona o zaščiti delavcev (ZR. Br. 890 IV z dne 23. decembra 1927, objavljeno v 296. številki »Službenih Novin« z dne 29. decembra 1927).

Delodajalci ne smejo opuščati in preganjati delavskih in nameščenskih zaupnikov zaradi vršenja njih dolžnosti po odredbah Zakona o zaščiti delavcev in Navodil za volitve in Pravilnika o delovanju delavskih in nameščenskih zaupnikov.

Opozarjajo se vsi volilni odbori, da so dolžni v smislu čl. 34. »Navodil« dostaviti kr. banski upravi in Delavski zbornici vsi volilni material in zaključne zapiske o izvedenih volitvah.

Istotako so dolžni izvoljeni zaupniki, da v smislu čl. 4. Poslovnika o delovanju delavskih in nameščenskih zaupnikov sporočijo kr. banski upravi in Delavski zbornici svoje konstituiranje.

Delavska zbornica bo vodila v svoji evidenci samo one izvoljene zaupnike in jim dala na razpolago potreben material za delovanje, ki bodo zadostili predpisom čl. 34. Navodil za volitve in čl. 4. Poslovnika o delovanju delavskih in nameščenskih zaupnikov.

Delavska zbornica bo izvoljenim zaupnikom, ki so zadostili predpisom čl. 34. Navodil za volitve in čl. 4. Poslovnika o delovanju delavskih in nameščenskih zaupnikov izdala posebne zaupniške legitimacije.

Vsa navodila za volitve in delovanje zaupnikov, kakor tudi vse tiskovine: glasovnice, volilne kuverte in ostali volilni material, potreben pri volilnem postopku, kakor tudi material, katerega bi rabili izvoljeni zaupniki za časa njihovega poslovanja, dobe brezplačno pri podpisani Delavski zbornici.

Pozivamo vse delavce in nameščence, da na podlagi svojih z zakonom zaščiteneh pravic izvolijo svoje zaupnike za l. 1939.

Ljubljana, dne 9. decembra 1938.

DELAVSKA ZBORNICA V LJUBLJANI

Tajnik: F. Uratnik, l. r.
Predsednik: L. Jakomin, l. r.

Zapisana pravica

ZAVAROVANJE ČLANOV OUZD ZA PRIMER BOLEZNI

Zavarovalni primer t. j. oni dogodek, zoper katerega je oseba zavarovana, je v bolniškem zavarovanju bolezen, katere nastop daje zavarovancu pravico do dajatev, ki so opisane v zakonu o zavarovanju delavcev.

Kaj je bolezen in kdaj nastane?

Kaj je bolezen, v zakonu ni rečeno. Pojem »bolezen« pa nam mora biti jasen, ako hočemo pravilno presojati pravice zavarovanca in dolžnosti nosilca zavarovanja. Samo bolezen daje pravico do dajatev. Bolezen je tako telesno ali duševno stanje zavarovanca, ki nujno in po načelih zdravstvene vede (ne po mnenju zavarovanca!), torej objektivno, zahteva zdravnikovo pomoč in oskrbo ter uživanje ali uporabo zdravil. O teh potrebah odloča zdravnik. Ta potreba, odnosno tako bolezensko stanje zavarovanca nastopi tudi, čeprav bolnik zdravnika dejansko ni

poiskal ali klical. Zavarovani primer (bolezen) more biti tudi podan, čeprav zavarovane delo ni prekinil, odnosno čeprav intenzitete del ni zmanjšal. Torej delanost ni bistvena zahteva za nastop zavarovanega primera. Drugo pa je vprašanje, od kdaj zavarovancu pripadajo zavarovalne dajatve. Tu je v splošnem merodajen dan ugotovitve bolezni po zdravniku zavarovanja. Za čas pred tem dnevom zavarovane nima pravice do dajatev.

Ni vedno jasno, kaj je bolezen. Vedno se bodo pojavljali spori. Za bolezen ni smatrati rednega, normalnega poroda, bolezen ni starostna onemoglost ali »ozdravljena« onemoglost, n. pr. izguba prsta, ako je poškodba zdravniško ozdravljena; to velja za vse ozdravljene bolezni, tudi, če je bolezen zapustila večjo ali manjšo nesposobnost za delo. Stanje rekonvalescence je smatrati za bolezen, seveda le, ako je bolezenski proces sicer končan, bolnik pa še ni dobil zadosti telesnih sil, da bi mogel pričeti z delom.

SONCE IN SENCE DOMA IN DRUGOD

Doma

JUBILEJ LAVANTINSKEGA VLADIKE

Prezv. g. knežof lavantinski dr. I. Tomažič je te dni praznoval 40 letnico mašništva. Visokemu cerkvenemu knezu iskreno čestitamo!

25 LETNICA »NOVIN«

Na dan Brezmadežne Device Marije je izšla leta 1913 prva številka »Novin« kot glasilo Slovenske krajine, ki je bila takrat še popolnoma izločena iz kulturnega življenja slovenskega naroda, ker je bila le del Madžarske. Ustanovitelj »Novin« je znani buditelj Slovenske krajine sivolasi g. župnik Jožef Klekl iz Črensovcev, ki si je priboril za slovenstvo onkraj Mure neveljive zasluge. Obenem je Slovenska krajina praznovala tudi 20 letnico osvobodjenja izpod jarma Madžarov, pri čemer se je tedaj z veliko požrtvovalnostjo udeleževal sedanji šef Borze dela v Murski Soboti in naš somišljenik g. Franc Kerec.

20 LETNICA CANKARJEVE SMRTI

Dne 11. decembra je bilo 20 let, ko je umrl znani slovenski pisatelj Ivan Cankar.

VOLITVE

Državnozbornske volitve so prinesle ogromno zmago stranki JRZ. JRZ je v vsej državi dobila kakih 320 poslancev od 371. Opozicija vseh vrst od Mačkovih federalistov pa do Zivkovičevih in Kramarjevih unitarističnih jugoslovenov in komunistov ni mogla z vsem nasiljem in agitacijo doseči takega prepričevalnega izida. Poraz te opozicije pomeni, da ljudstvo v Jugoslaviji ne bo več nasledalo skupinam in ljudem, ki prihajajo predenj brez programa, brez ideje in brez dokazov o stvarnem delu.

Posebno pomemben je volivni izid v Sloveniji, ki so jo opozicionalci vseh vrst predstavljali v državi kot svojo trdnjavo. Slovenija je bila edino upanje vsedrjavne in slovenske JNS, bila je edino upanje levčarjev, upanje tistih Hrvatov, ki bi radi Slovenijo in Slovence z njihovim lastnim pristankom dobili pod svoj škorenj. V Sloveniji, kjer so notranjepolitične razmere v vsej državi najbolj urejene in svoboda največja, so upali uspeti razni bolj ali manj zmešani skrajneži, razni iskalki osebnih koristi, razni nezadovoljneži, samozvanci in izgubljeni. Slovensko ljudstvo je v nedeljo udarilo po vseh teh skupinah in posameznikih. Z veličastnim volivnim izidom je izpljunilo iz sebe Kramerja, Puclja, Lončarje, Stanovnike, Petejane, Breclje, Kukovce, Reismane, Lešnike in kakor se še ta žalostna družba imenuje. Povedalo je svojo voljo tako jasno in tako mogočno kakor še nikdar v svoji zgodovini. Povedalo je, da gre za tistim voditeljem, ki ga je peljal skozi vse težave in stiske do svobode, ki ga je v lastni državi vodil v vseh težkih in temnih dneh in ga bo prav v tej državi pripeljal do velikega narodnega političnega in kulturnega vzora: do samouprave.

Vsemu slovenskemu ljudstvu se je pri obračunu in manifestaciji pravega političnega programa pridružil njegova prestolnica Ljubljana, kar je še posebno velikega pomena, saj je bil prav v Ljubljani izvoljen slovenski voditelj dr. Anton Korošec.

Slovensko ljudstvo je v nedeljo izvolilo z ogromno večino vseh 29 kandidatov, ki so se za njegovo zaupanje potegovali na listi dr. Stojadinoviča in dr. Korošca. S tem je dokazalo, da bo s svojim voditeljem in s svojimi novimi zastopniki v državnem zboru stalo kakor en mož v boju za uresničenje starega slovenskega političnega

programa. Položaj v Sloveniji je jasen in razčiščen. Med slovenskim narodom ni več prostora ne za jugoslovenske unitariste diktatorskega kova, ni prostora za ljudi, ki bi radi spravili slovensko zemljo pod Mačkov jarem, ni prostora za apostole Kominterne in za prodajajoče se socialistične generale, ni prostora za ljudi, ki se iz osebnih teženj in koristoljublja nočejo podrediti narodni in strankarski disciplini slovenskega ljudstva. Od nedelje dalje je v Sloveniji prostora samo za en tabor: za tabor zavednega, poštenega slovenskega ljudstva, ki se bo s svojimi praviimi voditelji borilo za svojo lepšo bodočnost.

Volivni izidi v Sloveniji so sledeči:

Ljubljana-mesto. Izvoljena dr. Anton Korošec in Pavle Mašič. Volivnih upravičencev je bilo 23695, od tega jih je glasovalo 17050. Volivna udeležba je znašala skoraj 75%. Dr. Korošec je dobil skupno 13.176 glasov, kar znaša 56% od vsega števila volivnih upravičencev, to je nad 76% vseh oddanih glasov. Vsa opozicija, združena na Mačkovi listi je v Ljubljani dobila 3632 glasov, od tega združena JNS in socialisti (dr. Kramer, dr. Jelenc) 2791, marksistična lista s kandidatom mohamedancem dr. J. Alijem Kraigherjem in Leskovškom 417 glasov, skupina nezadovoljnih Slovencev z dr. Stanovnikom in dr. Brecljem je dobila 424 glasov. Za ta dva moža so morali po povelju iz Zagreba glasovati vsi ljubljanski Hrvati, mačkovi, ki so dali nekaj nad 200 glasov. Lista Dimitrija Ljotića je dobila 242 glasov.

Okraj	Udeležba	JRZ	Maček	Ljotić
Črnomelj	74.08	2946	2082	1
Kamnik	76.44	7016	934	125
Kočevje	70.46	6089	1429	17
Kranj	73.52	6184	1479	83
Krško	68.93	6796	1756	20
Litija	71.90	6515	1214	78
Logatec	73.00	3858	1484	5
Ljubljana okolica	74.21	10054	2331	20
Novo mesto	76.44	8718	1341	20
Radovljica	74.07	5194	3263	92
Škofja Loka	72.77	3958	486	45
Celje	76.18	10342	2450	122
Dol. Lendava	60.97	5144	1395	0
Gornji Grad	65.17	2943	307	15
Konjice	67.98	3402	321	27
Ljutomer	65.64	6249	871	8
Maribor-levi breg	60.58	14517	1647	74
Maribor-des. breg	60.58	7730	2357	42
Murska Sobot	52.30	5471	3248	1
Dravograd	56.07	5058	2235	11
Ptuj	66.20	11554	1467	11
Slovenjgradec	69.04	4945	437	0
Šmarje	65.01	5919	1380	11
Brežice	63.16	4540	2465	14
Laško	64.40	3941	3239	41

V celi državi pa so dobili:

V celi državi pa so dobili: dravska banovina: JRZ 170.252, dr. Maček 45.123, Ljotić 1152; savska banovina: JRZ 111.483, dr. Maček 529.712, Ljotić 2137; donavska banovina: JRZ 372.085, dr. Maček 129.262, Ljotić 1.291; moravska banovina: JRZ 237.961, dr. Maček 76.560, Ljotić 791; drinska banovina: JRZ 189.291, dr. Maček 136.297, Ljotić 3806; vrhaska banovina: JRZ 107.421, dr. Maček 101.873, Ljotić 1071; primorska banovina: JRZ 42.781, dr. Maček 159.428, Ljotić 2387; vardarska banovina: JRZ 226.716, dr. Maček 94.977, Ljotić 133; zetska banovina: JRZ 128.174, dr. Maček 70.765, Ljotić 1041; Belgrad-Zemun-Pančevo: JRZ 39.683, dr. Maček 11.561, Ljotić 510.

Po gornjih poročilih je dobila JRZ 1.625.747

Dr. Maček 1.335.965, Ljotić 30.299 glasov.

BELEŽKE

NA FOTELJIH IN RAMENIH.

Fotelj je mehak naslonjač. Delavec ga običajno nima, razen če ni razrednodelavski voditelj. V njem se prav dobro sedi, a nekateri še raje sede na delavskih žuljih, pardon, ramenih. — V Zagrebu se je tako pred kratkim usedel na ramena eden »velikih« Slovencev in bil blaženo srečen. Tako bi sedel vse življenje, pa kaj ko Ljubljana ni Zagreb. Zbral je »veliki« Slovenec vse sile, toda ko se je 11. decembra oziral okrog sebe, nosilec ni bilo nikjer. Usedel se je zopet skromno na mehki fotelj in se zavil v ljubljansko »meglo«.

JSZ v SOSu

JSZ z »Delavsko pravico« je z zadnjim uvodnikom zabredla v meglo. Trčila je kakor ladja na morju ob čeri in dobila »luknjo« na rilcu. Z njenega krova skačejo otniki, iz JSZ pa se z zadnjimi silami napenjajo trobentači in kličejo v svet svoj SOS: boljše vseh dežel rešite nas.

VENDAR JE ENKRAT ZADELA.

»Delavska pravica« je zapisala 8. t. m.: Dobra stvar mora zmagati in ona bo zmagała. Tako je enkrat vendar tudi »Delavska pravica« resnico zadela.

EDEN JE ZGUBIL, A DRUGI DOBIL...

Peter Rozman je zgubil zaupanje 3000 viničarjev. Med njimi pa ga je po Rozmanovem odhodu iskal Kores in ga tudi dobil. Dobil je od 3000 celih 16 (šestnajst) glasov.

ODLOČILNA BESEDA.

»Domoljub« je zapisal dne 7. t. m. sledeče odločno stališče:

»Domoljub« se je sporov med Jug. strokovno zvezo in Zvezo združenih delavcev kolikor mogoče ogibal, zakaj tudi v Jugoslovanski strokovni zvezi so še vedno člani, ki pošteno krščansko živijo. Zda pa, ko je po krivdi vodilnih osebnosti pristavila tudi Jugoslovanska strok. zveza svoj piskrček v sračje gnezdo, kjer čepi poleg proletarca tudi »buržuj«, moramo povedati, da za slovenskega in krščanskega človeka v Jug. strok. zvezi ni več mesta. Tako je prav!

BORZA DELA

Pri ljubljanski Borzi dela so razpisana sledeča prosta mesta:

- 1 avtotapetnik za Albanijo.
- 2 kovinska tiskarja za Subotico.
- 2 elektrotehnika za Vinkovce.
- 1 krojač za Kresnice.

Natančnejše informacije se dobijo v upravi »Slov. delavca«. Ljubljana, Čopova ul. 1.

Drugod

ITALIJA.

V Rimu je zunanji minister grof Ciano pred parlamentom govoril o »naravnih težnjah italijanskega naroda«. Ko je te besede izrekel, je planil iz ust poslancev kar naenkrat vzklík: Tunizija, Korsika, Savoja, Džibuti. Iz poslanske dvorane so se ti vzklíki zanesli ven na rimske ulice, kjer jih je ponavljalo na tisoče navdušenih grl. Imena, ki so jih vzklíkali, pa so imena francoskih dežel, francoskih pokrajin, francoskih kolonij. Torej se je po Rimu dejansko razlegel vzklík Italije, ki želi seči po francoskih krajih! V Franciji so takoj izbruhnile demonstracije proti Italiji, na katere so v Italiji odgovori z demonstracijami proti Franciji.

NEMČIJA - FRANCIJA.

Nemčija in Francija sta podpisali izjavo o nenapadanju in s tem zaključili prepri, ki je trajal 20 let. Med Nemčijo in Francijo ni več nobenih nesoglasij.

UKRAJINCI

Nemčija je rešila Karpatsko Ukrajino, da je niso pobasali Madžari. Ta Karpatska Ukrajina se sedaj organizira z nemško pomočjo. A istočasno je nastalo mogočno valovanje med Ukrajinci na Poljskem (7 milijonov), ki zahtevajo samoupravo, a tudi med Ukrajinci v sovjetski Rusiji (32 milijonov), ki zahtevajo neodvisnost in ker je sovjetska vlada morala prav te dni aretirati večje število generalov, ki jih obdolžuje veleizdaje. Izgleda, da stojimo pred porodom velikega vseukrajinskega gibanja, katerega podpira Nemčija. Z ustanovitvijo velike ukrajinske države hoče Nemčija priti do stalnih žitnic za prehrano svojega ljudstva, a istočasno hoče zrušiti sovjetski režim v Rusiji.

AMERIKA

V Limi v Južni Ameriki zborujejo predstavniki 21 ameriških držav, kjer hočejo ustanoviti gospodarsko in politično obrambno organizacijo proti razmahu totalitarne trozveze Nemčija-Italija-Japonska po obeh Amerikah.

Poravnajte naročnino!

PO SVETU

Slabega zaveznika so si zbrali. Po poročilih iz Čunkinga se je kitajsko armadno poveljstvo dokončno odločilo, da se povsem priključi sovjetski Rusiji. Zaradi tega so se pričele graditi v severovzhodni Kini blizu sovjetsko-ruske meje v zunanji Mongoliji nove postojanke. Poleg tega nameravajo prepeljati veliko število kitajskih beguncev v Sinkiang, ki je pod vplivom sovjetske Rusije in ki je le redko naseljen. Maršal Čangkajšek se trenutno nahaja v srednjem Hananu, kjer poveljuje med Čengča in Jočauom napadajočim preurejenim kitajskim divizijam. Čangkajšek upa, da bo lahko do spomladi zdržal v Hananu in bo med tem zgradil nove obrambne črte na severovzhodu, odkoder bo lahko nudil uspešen odpor Japoncem.

Ribe - pismonoše. Pred nekaj časa je napravil ribiški zavod univerze v Oslu zanimiv poizkus z ribo, ki ji je dal prenašati pošto. Na hrbtno plavut so privezali gumijasto vrečko z malim pisemcem. V pisemu je bilo napisano, naj vsakdo, ki bo ribo ujel, takoj sporoči univerzi. Nekega dne dejansko sprejme univerza iz male naselbine ob obali Belega morja sporočilo, da so tamkaj vjeli ribo in našli pisemce. Nato so izračunali, da je riba v pol leta preplavila celih 4500 km. Sodijo, da nekatere ribe plavajo vsa morja okoli naše zemlje in se vedno spet vračajo nazaj. Z zanimivimi poizkusi bodo nadaljevali.

Nemško letalo »Kondor«, ki je napravilo polet iz Berlina v Tokio, se je na povratku ponesrečilo. V bližini Manile je treščilo v morje. Posadko je rešil neki ribič, nato pa tudi letalo neka ameriška ladja. Vzrok nesreče je najbrže sabotaža.

Izdelan je načrt za nov prekop, ki naj zveže Atlantski in Tihi ocean. Novi prekop bi se zgradil v Nikaragui za 267 milijonov dolarjev.

Bolgarska je letos izvozila v Nemčijo že 30.000 svinj. Sedaj je sklenila z Nemčijo nov dogovor, po katerem bo mogla letos izvoziti še 15.000 svinj.

Industrija konserviranja sadja in povrtnine se na Bolgarskem v zadnjih letih naglo razvija ter je danes že 342 takih podjetij na Bolgarskem. Največ teh tovarn je v Plovdivu in okolici, kjer je skoraj ena tretjina vseh teh tovarn.

Zidje v Nemčiji ne smejo biti po odredbi ministra Funka več lastniki hiš, podjetij in zemljišč. Do 1. januarja morajo s posredovanjem posebne urada vse to prodati. Tudi ne smejo več imeti, niti kupovati ali prodajati zlatnine, srebrnine, platine in dragih kamnov. V treh dneh morajo vse to deponirati pri določenih uradih.

Protizidovski zakon pripravlja sedaj tudi Rumunija. Protizidovske zakone pripravlja nadalje Poljska. V Nemčiji je prepovedano židom, da bi smeli hoditi po nekaterih ulicah in trgih. Tudi motornih vozil ne smejo več imeti židje.

Kriza belgijske vlade. Kongres socialistične stranke je sklenil, da morajo vsi socialistični ministri odstopiti, ker je Belgija priznala vladno gen. Franka. Ministrski predsednik Spaak je zamen opozorjal, da mora ta sklep povzročiti demisijsko vlado. Kongres je vztrajal na svojem stališču in zato so vsi socialistični ministri odstopili.

Hitler hoče rešiti kolonialno vprašanje v šestih mesecih, kakor poroča neki londonski list. V ta namen namerava baje Hitler ustanoviti kolonialno vojsko v višini 100.000 mož, ki bi bila nameščena v južni Italiji in severni Afriki. Namen te vojske je bil, da izsili od Francije priznanje generala Franca kot vojskovoje se sile, nakar bi sledila blokada republikanske Španije, da bi se ta morala vdati.

Veliko pozornost so vzbudili v Ameriki govori popularnega patra Caughlina, ki je ostro nastopil proti gonji, katero so razvili ameriški Judje radi protijudovskih demonstracij. Pater Caughlin je najpopularnejši ameriški duhovnik in njegove radijske govore posluša vedno na milijone ljudi. Zadnje čase je apeliral na svetovno zavest, češ kako delajo takšno propagando radi nekoliko razbitih izložbenih šip na judovskih trgovinah v Nemčiji, da pa so boljševiški Judje v Rusiji in Španiji poklali na desetisoče duhovnikov in vernikov, se ameriška javnost ni zgražala.

»V PLAMENIH RDEČEGA PEKLA«

Knjiga, katero je spisal bivši komunist ALBIN BREZNIK, je izšla v založbi Mohorjeve družbe. Za ude stane broširana 9.— din, za neude 12.— din. Vezana pa za ude 15.— din, za neude 20.— din. Dobite jo v knjigarni Mohorjeve družbe in Ljubljani, Miklošičeva 19.

Knjigo toplo priporočamo!

List izdaja za konzorcij: Preželj Francé, Ljubljana. — Urejuje: Križman Andrej, Tunjice. — Za uredništvo odgovarja: Pirih Milko, Ljubljana. — Za Misijsko tiskarno: Al. Trontelj, Groblje.